

Inde pervigil Summus Pastor plures edidit Constitutiones, ad scientiam, præsertim Clericorum, ubique fovendam: celeberrima, ac notissima est, quæ incipit *Æterni Patris* de scholis philosophicis, ad mentem Divi Thomæ Aquinatis instaurandis (1), et ea, cui titulus *Sæpenumero* de historicis libris accurate conscribendis (2), et ea cujus initium *Plane quidem* de ingenuis artibus excolendis (3) quæ quidem luculenter demonstrant, quod primo capite laudatæ hujus Constitutionis, ipsemet Pontifex scribit. «Plane quidem intelligitis, quod sæpe et nos, et non sine causa, diximus summa esse contentione et assiduitate enitendum, ut clericorum ordo quotidie magis doctrinarum cognitione floreat».

Corde etiam nobis semper fuit ecclesiasticas scientias promovere, ita ut non modo quæ earum elementa constituunt, sed quæ ampliora sunt excolantur, ipsis addendo omnia quæ auxilium præstant ad perfectius dilucidandam, dignoscendam, docendam, et adversus fidei et Ecclesiæ hostium conatus tuendam veritatem et justitiam. Hoc necessarium multoties reputavimus; de hoc jam ante Synodi convocationem fuit a nobis pertractatum; alicubi etiam aliqua præmissa atque tentata: ad hoc, præter cætera omnia quæ de personis ac rebus sacris generatim statuenda censuimus, ut Deo favante, adimpleantur, specialiter in Domino sumus congregati; ad hoc denique sicut hortatus est aliarum regionum Episcopos, hortatur nos Smus. in Christo Pater Leo XIII, dum de Concilio habendo certior factus, benigne rescripsit: «Unam rem commemoramus, quæ tamen tanti est per se, ut vix indigeat commendatione Nostra: eruditionem disciplinamque cleri intelligimus, quo pars præcipua communium curarum vestrarum spectet, necesse est» (4).

Cumque idem Sanctissimus Præsul Academiæ Salmaticensem ac Complutensem inter alias non minore laude prosequendas, summopere commendat, easdemque pristinum induere splendorem percipiat; pro nostra erga litteras benevolentia summa, majorumque nostrorum vestigia prementes, virorum nempe illustrium ex antiquis universitatibus, Vallisoletana præcipue, atque celeberrima Salmantina (de provincia nostra tantum loquentes) ut earum laureæ denuo florescant, quantum vires suppetant, enixe curare intendimus.

I. Quapropter præter ea quæ de studiis in Seminariis habendis statuimus, decernimus ut in Civitate Salmantina, artium atque scientiarum olim magistra, pro tota Provincia *Collegium* aperiatur amplio-

(1) 4. Aug. 1879. (2) 18 Aug. 1833. (3) 20 Maj. 1885.
(4) Epist. ad Archiep. Vallisolet. 22 Jun. 1887.

rum studiorum; Philosophiæ scilicet, atque Theologiæ ad mentem Divi Augustini et Divi Thomæ, Critices Bibliçæ, utriusque juris explanationis, necnon Sacrorum Idiomaticum, Historiæ, Archeologiæ, et ingenuarum artium, una cum expositione nexus atque concordiæ scientias naturales inter atque fidei dogmata. Hujusmodi schola curricula studiorum in Seminariis conficiendorum latius ac fundamentaliter evolvet, eaque sustentabitur ab omnibus Provinciæ Episcopis, qui ad suas aulas mittent præcellentiores alumnos propriarum Dioceseon, quin tamen extra-provinciales juvenes eas adire prohibeantur.

II. Collatis ergo consiliis, ea omnia disponent provinciæ Antistites quæ necessaria vel congruentia censentur, tum ad Collegii sustentationem, tum ad ejus ordinationem et disciplinam.

III. Ibi certe oportebit Seminariorum nostrorum futuros magistros, ibi etiam viros omni litterarum copia instructos efformari ad rationem reddendam de ea, quæ in nobis est, spe, sacramque religionem de inimicorum telis strenue vindicandam. Faxit Deus, ut quam primum uberrimos hujus instituti fructus percipiat Provincia nostra, unde sicut in anteactis sæculis, schola Salmantina de sacra civilique republica benemerita proclametur.

PARS SEXTA

DE VITA CHRISTIANA.

APPARUIT gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos ut abnegantes impietatem et sæcularia desideria, sobrie, et juste et pie vivamus in hoc sæculo, expectantes beatam spem et adventum gloriæ magni Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, et mundaret sibi populum acceptabilem sectatorem bonorum operum. Hæc loquere, et exhortare, et argue cum omni imperio» (1). Hæc, quæ dilecto suo Tito scripsit Apostolus Paulus, nobis etiam dicta reputantes, toto animo implere cupimus; non enim, nobis tantum attendere debemus, sed et universo gregi in quo nos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo (2).

(1) Tit. II, 11 ad 15. (2) Act. XX, 28.

In Domino itaque congregati, et de salute animarum, pro quibus Deo rationem reddituri sumus, (1), paterna charitate solliciti, monita ac præcepta christianæ vitæ omnibus tradere debemus et volumus, ut per bona opera certam faciant electionem et vocationem suam (2), et salutem consequantur, quæ est in Christo Jesu Domino nostro (3). Audiant nos filii nostri; pro Christo enim legatione fungimur (4), qui viam Dei in veritate docet (5), quique pro salute eorum misit nos docere eos omnia quæcumque mandavit nobis (6), eisque semel iterumque inculcare: «hæc est via: ambulate in ea, et non declinetis neque ad dexteram, neque ad sinistram» (7).

TITULUS I.

DE FIDE ET CHRISTIANA PIETATE.

I. Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur, et simus (8). Si autem filii et hæredes; hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi (9), quem Salvatorem expectamus, quique reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ (10). Sed quoniam illi tantum sunt Christi, qui habent spiritum ejus, et filii Dei qui spiritu Dei aguntur (11), hortamur vos, ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis (12), ut voluntatem Dei facientes, quæ est sanctificatio vestra (13), reportetis promissiones (14). «Agnosce ergo, o christiane, dignitatem tuam, et divinæ consors factus naturæ, noli in veterem vilitatem degeneri conversatione redire. Memento cujus capitis, et cujus corporis sis membrum. Reminiscere, quia erutus de potestate tenebrarum, translatus es in Dei lumen et regnum» (15).

II. Hæc nobiscum doceant, et in memoriam omnium, qui christiano censentur nomine, revocent quotquot adjutores nostri sunt in ministerio animarum, ut fide vivant, quæ per charitatem operatur (16), spe roborentur, quæ non confundit (17), charitate accendantur, quæ diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis (18), ut peccatis mortui, justitiæ vivant (19), et cum timore et tremore propriam salutem operentur (20),

III. Scimus quidem, et de hoc in Domino gaudemus, per plurimum in nostris diœcesibus adesse, qui catholicæ fidei et charitatis spiritu

(1) Hebr. XIII, 17. (2) 2. Pet. I, 50. (3) 2. Tim. II, 10.
 (4) 2. Cor. V, 20. (5) Matth. 16. (6) Id. XXVIII, 20. (7) Isai. XXX, 21.
 (8) I. Joann. III, 1. (9) Rom. VIII, 17. (10) Philip. III, 21.
 (11) Rom. VIII, 14. (12) Ephes. IV, 1. (13) S. Thesal. IV, 3.
 (14) Hebr. X, 36. (15) S. Leo: *Serm. 1 de Nativ. Dni.* (16) Gal. V, 6.
 (17) Rom. V, 5. (18) Id. id. 10. (19) I. Pet. II, 24. (20) Philip. II, 12.

animati, Deum ex corde diligunt et mandata ejus observant, Ecclesiæ præcepta custodiunt, divini sacrificii celebrationi assistunt, sacramenta religiose frequentant, atque pietatis, et charitatis opera exercent, ideoque Christi bonus odor sunt in omni loco (1). Magno tamen afficimur dolore, dum pariter scimus, et confiteri cogimur, in quibusdam locis non paucos esse, qui nec spiritu vivunt, nec spiritu ambulant, sed ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati a via Dei (2), atque a morum honestate christianæque vitæ disciplina deflectunt.

IV. Hos omnes cupientes in visceribus Jesu Christi (3), nobiscum animarum curatores se ipsos impendant et superimpendant (4), ut has oves in ovile reducant, ideoque instent, arguant, obsecrent, increpent in omni patientia et doctrina (5); memoria retinentes quod qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, salvabit animam ejus a morte, et operiet multitudinem peccatorum (6).

V. Et quoniam de fide, sine qua impossibile est placere Deo, et ad consortium filiorum ejus pervenire (7), *in prima parte* loquuti sumus, de ea solummodo iterum inculcare debemus, sine operibus mortuam esse (8), nihilque ad salutem proficere; atque omni conatu duo hæc commendare, scilicet, ut juxta Apostoli monitum, qui se existimat stare, timeat ne cadat (9), omnesque vigilent, et viriliter agant (10), ne quis eos decipiat per philosophias et insanias falsas secundum traditiones hominum, secundum elementa hujus mundi, et non secundum Christum (11); atque ut justitiam, quæ ex fide est Christi Jesu (12), ostendant, ita vivendi rationem componentes, ut quod ore profitentur, operibus ne contradicant, sicut ii qui confitentur se nosse Deum, factis autem negant (13), nam ea tantum proficua est fides, quæ per charitatem operatur. (14).

VI. «Itaque in tam difficili rerum cursu, catholici homines, si *Vicarium Christi*, ut oportet, audierint, facile videbunt, quæ sua cuiusque sint tam *in opinionibus*, quam in *factis* officia. Et in opinando quidem, quæcumque Pontifices Romani tradiderunt, vel tradituri sunt, singula necesse est, et tenere judicio stabili comprehensa, et palam, quoties res postulaverit, profiteri; ac nominatim de iis, quas libertates vocant novissimo tempore quæsitæ, oportet Apostolicæ Sedis stare judicio, et quod ipsa senserit, idem sentire singulos.....

(1) 2. Cor. II, 15. (2) Gal. V, 25. (3) Philip. I, 8. (4) 2. Cor. XII, 15.
 (5) 2. Tim. IV, 2. (6) Jac. V, 20. (7) Hebr. XI, 6. (8) Jac. II, 26.
 (9) 1. Cor. X, 12. (10) Id. XVI, 3. (11) Coloss. II, 8.
 (12) Philip. III, 9. (13) Tit. I, 16. (14) Gal. V, 6.

Potest autem aut in privatis, domesticisque rebus, aut in publicis actio versari. Privatim quidem primum officium est, præceptis evangelicis diligentissime conformare vitam et mores, nec recusare, si quid christiana virtus exigit ad patiendum, tolerandumque paulo difficilius. Debent præterea singuli Ecclesiam sic diligere ut communem matrem; ejusque sic servare obedenter leges, et honori servire, et jura salva velle, conarique ut ab iis, in quod quisque aliquid auctoritate potest, pari pietate colatur, atque ametur. Illud etiam publicæ salutis interest; ad rerum urbanarum administrationem conferre sapienter operam; in eaque studere magis et efficere, ut adolescentibus, ad religionem, ad probos mores informandis ea ratione, qua æquum est christianis, publice consultum sit: quibus ex rebus magnopere pendet singularum salus civitatum. Item catholicorum hominum operam ex hoc tamquam angustiore campo longius excurrere, ipsamque summam rempublicam complecti, generatim utile est atque honestum. *Generatim* eo dicimus, quia hæc præcepta nostra gentes universas attingunt. Ceterum potest alicubi accidere, ut maximis, justissimisque de causis, rem publicam capessere, in muneribusque politicis versari nequaquam expediat.... In hac quidem de rebus maximis contentione, nihil est intestinæ concertationibus, vel partium studio relinquendum loci, sed conspirantibus animis studiisque, id debent universe contendere, quod est commune omnium propositum, religionem, remque publicam conservare. Si quid igitur dissidiorum antea fuit, oportet voluntaria quadam oblivione contere: si quid temere si quid injuria actum, ad quoscumque demum ea culpa pertineat, compensandum est charitate mutua, et præcipue quodam omnium in Apostolicam Sedem obsequio redimendum» (1).

TITULUS II.

DE DEO SUPER OMNIA DILIGENDO.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua. Hoc est maximum et primum mandatum» (2). Deus enim summum bonum est, a quo bona cuncta procedunt, principium et finis (3), qui fecit rationalem creaturam, ut summum bonum intelligeret, intelligendo amaret, amando possideret, possidendo frueretur (4); quique cum mortui essemus peccatis (5), eripuit nos de potestate tenebrarum, vocavit nos in admirabile lumen

(1) Leo XIII, Encycl. *Immortale Dei*. (2) Matth. XXII, 37, 38.
(3) Apoc. I, 8. (4) S. Aug. *De diligendo Deo* cap. 2. (5) Ephes. II, 5.

suum (1), et transtulit in regnum Filii dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum (2), et per quem maxima et pretiosa nobis promissa donavit, ut per hæc efficiamini divinæ consortes naturæ (3). Nos ergo, clamat Joannes, diligamus Deum, quoniam ipse prior dilexit nos (4).

I. Ut præ ceteris omnibus sanctissima Dei charitate repleantur corda fidelium, animarum pastores, in primis ipsi illa succensi, ignem hunc, quem Dei Filius misit in terram, et vult ut accendatur (5), vel maximo studio nutriant et foveant in cordibus, divinæ hujus virtutis dignitatem ac pretium, ambitum et fructum exponentes, motiva quoque ac subsidia ad illam augendam suggerentes. Ob oculos omnium ponant immensa Dei, quibus cumulati sumus, beneficia, ut quisque considerans se magno pretio emptum esse (6), Christi videlicet sanguine redemptum, ut adoptionem filii Dei reciperet (7), facile intelligat, quem amorem et pietatem ei præstare oporteat, qui sic dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam (8). Confessarii item, maxime cum viderint pœnitentes a peccatis mortalibus immunes vivere, omnem curam adhibeant, ut eos in viam christianæ perfectionis, et divini amoris introducant (9).

II. Quoniam vero non solum diligere debeamus Deum nostrum tota mente, ei per fidem adhærendo, et toto corde, affectus nostros ipsi omnino et super omnia consecrando, sed et totis viribus, non diligendo quidem verbo et lingua, sed opere et veritate (10), nam probatio dilectionis exhibitio est operis (11); iterum, iterumque doceantur et hortentur fideles, ut suæ charitatis fervorem ostendant, non in solis pietatis et devotionis exercitiis, sed et præcipue in fidelissima mandatorum Dei observantia, juxta quod a Domino inculcatur: «Qui habet mandata mea, et servat ea, ille est qui diligit me» (12). «Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut et ego Patris mei præcepta servavi, et maneo in ejus dilectione» (13). «Qui vero dicit, se nosse eum, et mandata ejus non custodit, mendax est, et in hoc veritas non est» (14).

III. Urgeant ergo divinæ legis observantiam, de qua dixit Dominus: «Si vis ad vitam ingredi, serva mandata» (15), ut voluntatem Dei

(1) 1. Pet. II, 9. (2) Coloss. I, 13, 14. (3) 2. Pet. I, 4. (4) 1. Joann. IV, 19.
(5) Luc. XII, 49. (6) 1. Cor. VI, 20. (7) Gal. IV, 5.
(8) Joann. III, 15. (9) S. Alphons. de Ligor. (10) 1. Joann. III, 18.
(11) S. Greg. Mag. hom. 30 in Evang. (12) Joann. XIV, 21.
(13) Id. XV, 10. (14) 1. Joann. II, 4. (15) Matth. XIX, 17.

facientes omnes christiani, peccatum devitent, Deo firmiter adhæreant, et in ipso sint, moveantur, et vere vivant, nam qui manet in charitate, in Deo manet, et Deus in eo (1). Cum vero oratio tam mentalis, quam vocalis, ratio sit omnibus firmior ac efficacior ad practicam æternarum veritatum cognitionem assequendam, ad divina beneficia præ oculis habenda, ad gratiam obtinendam, qua peccatum vitare, justitiam prosequi, Deumque in omnibus et super omnia diligere valeamus, non cessent parochi et confessarii tam frugiferum exercitium maxima diligentia fideles edocere, et ad ipsum sine intermissione peragendum hortare, ut pie sancteque vivant, nam pietas ad omnia utilis est (2), eamque omnium virtutum fundamentum vocat Sanctus Ambrosius (3).

TITULUS III.

DE CHARITATE IN PROXIMOS.

Si primum et maximum est mandatum de Deo super omnia diligendo, secundum simile huic est; «diliges proximum tuum sicut te ipsum, et in his duobus mandatis universa lex pendet et prophetæ» (4). Merito igitur scripsit Apostolus Paulus: «plenitudo legis dilectio» (5), «finis autem præcepti est charitas de corde puro, et conscientia bona, et fide non ficta» (6).

I. Vehementissimo desiderio desiderantes, hanc excellentissimam virtutem omnium fidelium corda possidere, illos in Domino monemus, et ut incessanter moneantur a coadjutoribus et comministis nostris volumus, ne umquam obliviscantur verba Domini nostri Jesu Christi, Apostolis suis, et in ipsis omnibus dicentis: «Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos» (7). «In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem» (8); illaque Sancti Joannis Apostoli: «si quis dixerit, quoniam diligo Deum, et fratrem suum oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt, Deum, quem non videt, quomodo potest diligere?, et hoc mandatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligat et fratrem suum» (9).

II. Discant omnes dignitatem charitatis quæ ex Deo est (10), atque est vinculum perfectionis (11), et operit multitudinem peccatorum (12).

(1) Joann. IV, 16. (2) 1. Tim. IV, 8. (3) Serm. 31.
 (4) Matth. XXII, 39, 40. (5) Rom. XIII, 10. (6) 1. Tim. I, 5.
 (7) Joan. XV, 12. (8) Id. XIII, 35. (9) Id. IV, 20, 21.
 (10) Id. id., 7. (11) Coloss. III, 14. (12) 1. Petr. IV, 8.

Discant ejus extensionem, quæ omnes amplectitur, quin distinctionem faciat inter judæum et græcum, divitem et pauperem, amicum et inimicum; immo neminem inimicum reputat, nam omnes fratres sumus, et unus est Pater et Dominus omnium, dives in misericordia in omnes qui invocant illum (1); unus mediator Dei et hominum Christus Jesus (2), qui pro omnibus tradidit semetipsum, qui pro ipsis qui eum cruci affixerant rogavit ad Patrem excusans illos (3), quique nobis dicit: diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, orate pro persequentibus et calumniantibus vos, ut sitis filii Patris vestri, qui in cælis est» (4).

III. Summopere quidem dolemus contentiones et scissuras et æmulationes esse, quibus charitas læditur, et ex quibus non pauca oboriuntur mala in familiis et in populis. Utinam omnes filii nostri, quos concupiscimus in visceribus Jesu Christi, unum cor essent, et anima una (5), nolentes contristare Spiritum Sanctum Dei, in quo et signati sunt (6), et per quem charitas Dei diffusa est in cordibus nostris (7); ita ut omnis amaritudo, et ira, et indignatio, et clamor, et blasphemia tollatur ab eis cum omni malitia; sint autem invicem benigni, misericordes, donantes invicem, sicut et Deus in Christo donavit illis (8) solliciti conservare unitatem spiritus in vinculo pacis (9). Tunc certe impleant gaudium nostrum, si idem saperent eandem charitatem habentes, unanimes, idipsum sentientes, nihil per contentionem, neque per inanem gloriam; sed in humilitate superiores invicem arbitantes, non quæ sua sunt singuli considerantes, sed ea quæ aliorum (10), non reddentes malum pro malo, et maledictum pro maledicto, sed e contrario benedicentes (11), et providentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus (12). «Profecto nihil magis inimici cupiunt, quam ut disideant catholici inter se: hi vero nihil magis quam disidia fugiendum putent, memores divini verbi: (13) *omne regnum in se ipsum divisum desolabitur*» (14). Elaborandum (ergo) est, in conjunctione animorum retinenda: primo enim hoc est cuiusvis hominum cœtui commune, ut omnis eorum vis et efficientia a voluntatum conspiratione proficiscatur» (15). «Quod si concordie gratia necesse est quemquam de sua sententia, iudicioque desistere, faciat non invitus, sperata utilitate communi» (16).

(1) Rom. X, 12. (2) 1. Tim. II, 5. (3) Luc. XXIII, 34.
 (4) Matth. V, 44, 45. (5) Act. IV, 32. (6) Ephes. IV, 30. (7) Rom. V, 5.
 (8) Ephes. IV, 31, 32. (9) Id. id., 3. (10) Philip. II, 2, 4. (11) 1. Pet. III, 8.
 (12) Rom. XII, 17. (13) Matth. XII, 25. (14) Leo XIII, *Ep. ad Episc. Gallæ.*
 (15) Leo XIII *Ep. ad Episc. Hispan.* (16) Id. *Ep. cit. ad Episc. Gall.*

IV. Adjuvent nos, ad hoc inæstimabile charitatis et pacis bonum assequendum, animarum curatores, de charitate, quæ christianorum tessera est, publice et privatim verba facientes. cunctos hortantes ut omnia sua in charitate fiant (1), et ut spiritum Christi habeant, non ambulantes secundum carnem, cujus opera sunt inimicitia, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, invidia, homicidia, et his similia; sed secundum spiritum, cujus fructus est charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas (2).

V. Nec tantum charitatem commendamus, quæ omnes constringit et colligat in vinculo pacis, sed etiam quæ fratrum indigentiam subleuat, et in misericordiæ operibus gaudet. Ipsa veritas Christus, qui dixit: «pauperes semper habetis vobiscum» (3), ait quoque: quod feceritis uni ex fratribus meis minimis, infirmum visitando, nudum cooperiendo, famelicum saturando, debilem sustentando, «mihi fecistis» (4). Quibus divinis verbis duo hæc edocemur: inæqualem semper futuram esse hominum conditionem, quin hanc providentiæ divinæ, et ipsius humanæ naturæ ordinationem mutare umquam valituræ sint insanæ philosophiæ et damnati communismi commenta; atque fraternæ charitatis, quæ omnibus indigentis potens est, et unica potens, levamen afferre, talem esse præstantiam, ut qui eam exercent, ipsum Deum habeat sibi debitorem. Unde ipsemet dixit: «beatius est magis dare quam accipere» (5).

VI. Hortamur ergo fideles omnes qui habent substantiam hujus mundi, ut viscera misericordiæ induti, faciant sibi ex ea oculos qui non veterascunt elemosynas videlicet operando, quarum merces in æternum maneat. et numquam avertant faciem suam ab egeno (6), ne audiant illa Christi verba: «quamdiu non fecistis uni de minoribus istis, nec mihi fecistis» (7) «Judicium enim sine misericordia fiet illi, qui non fecit misericordiam» (8). Beatus e contra, qui intelligit super egenum et pauperem: in die mala liberabit eum Dominus (9); quia elemosyna a morte liberat, et ipsa est quæ purgat peccata, et facit invenire misericordiam et vitam æternam (10).

VII. Catholicam doctrinam de fraterna charitate edoceant parochi, et verbi divini præcones, atque dum divites hortantur, ut honorent Deum de sua substantia (11), et faciant justitias et elemosynas (12),

(1) 1. Cor. XVI, 14. (2) Gal. V, 19 et seq. (3) Matth. XXIV, 11.
 (4) Matth. XXV, 40. (5) Act. XX, 35. (6) Eccli. IV, 4.
 (7) Matth. XXV, 45. (8) Jac. II, 13. (9) Psalm. XL, 2.
 (10) Tob. XII, 9. (11) Prov. III, 9. (12) Tob. XIV, 11.

domos pauperum visitent, verbis piis, paternoque affectu dolores eorum lenire satagent, apertiori manu, et quomodo potuerint, tribuant quo sublevantur, matres, pueros, senes, opifices adjuvent et ament, in illis Christum respicientes, qui cum dives esset, pro nobis agenus factus est (1); pauperes similiter hortentur, ut in humilitate et patientia Deum adorantes, Christum pauperem imitentur, qui omnibus carere voluit, ut illis esset in exemplum, quem si sequantur in terris, remuneratorem habebunt in cœlis.

VIII. Doceant omnes ultimum hominis finem non in terris inveniri, unde solliciti sint, sed in cœlestibus, et in Deo ipso, ad quem summo prorsus conatu tendere debemus, quærentes primum regnum Dei, et justitiam ejus (2); ideoque cetera omnia, non nisi uti media ad finem ultimum obtinendum habenda esse. Doceant duabus legibus justitiæ nempe et charitatis societatem inniti. Justitia uniuscujusque propria protegit ac tuetur: charitas jura temperat, et corda colligat. Unde sicuti nemini licet aliena bona rapere, immo nec concupiscere, ita ex præcepto charitatis, abundantia divitum debet pauperum inopiam supplere, de illorum superfluis ipsis necessaria suppeditando. Hæc præcipue docenda sunt his temporibus, ad diversos de iis obligationibus errores convellendos. Hoc sane modo melius reviviscere et convalescere potest ægra admodum et infirma societas, quæ deficit, et angustiis circumdatur frigescente in dies charitate, eo quod homines fide languentes, vel cupiditate possidendi pressi ab ea aberrantes, terram, non cœlum aspiciunt, ideoque incidunt in tentationem et in laqueum diaboli, et desideria multa inutilia et nociva, quæ mergunt homines in interitum et perditionem (3).

TITULUS IV.

DE CHRISTIANA OBEDIENTIA.

Deploranda certissime est humanarum rerum præsens conditio, qua laxatis omnibus fere, sive domesticæ, sive civilis societatis vinculis, cuncta adducuntur in discrimen ac ruinam. Utinam nefandus hic independentiæ spiritus obedientiam quoque Ecclesiæ Dei debitam non impeteret! Dum enim proles suis parentibus, juvenus moderato-ribus, famuli dominis, inferiores superioribus, subditi præpositis tum in temporalibus, tum in spiritualibus reverentiam, et in lege Dei, ipsaque natura fundatam obedientiam denegant, necesse est, ut omnis

(1) 2. Cor. VIII, 9. (2) Matth. VI, 33. (3) 1. Tim. VI, 9.

societas, cujus fundamentum justa subordinatio est, periculo subversionis et dissolutionis exponatur.

I. Huic malo, quantum possumus, obviare cupientes, et monitis obtemperantes Smi. Dni. Leonis XIII dicentis nobis: «Curate, ac providete, ut quæ de imperio, deque obediendi officio ab Ecclesia catholica præcipiuntur, ea homines et plane perspecta habeant, et ad vitam agendam diligenter utantur» (1), fideles omnes per viscera misericordiæ Dei nostri monemus et obtestamur, ne huic spiritui obediant, nec satanæ dictamina sequantur, qui Deo servire detrectans, in profundum inferni lapsus fuit, et totius ordinis inimicus cum sit, homines in superbiam inducit, ut, Dei ordinationi obsistentes, temporales et æternas cum ipso pœnas luant. Imitantur autem illum, qui sunt ex parte ipsius (2), et quasi velamen habentes malitiæ libertatem (3), cujuscumque generis auctoritatem a fundamentis concutere nituntur, dominationem spernunt, majestatem autem blasphemant (4), libertatem, seu potius effrenem licentiam prædicantes.

II. Audiant ergo filii nostri Pauli Apostoli verba: «Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi a Deo; quæ autem sunt, a Deo ordinatæ sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt» (5). Audiant Principem Apostolorum: «Subjecti igitur estote omni creaturæ propter Deum, sive regi... sive ducibus... quia sic est voluntas Dei... quasi liberi..., sed sicut Dei servi» (6). «Similiter et mulieres subditæ sint viris suis, sicut Sara obediebat Abrahamæ, dominum eum vocans (7); quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput est Ecclesiæ, et sicut Ecclesia subjecta est Christo» (8). «Fili, obedite parentibus vestris in Domino; hoc enim justum est: honora patrem tuum, et matrem tuam, quod est mandatum primum in promissione, ut bene sit tibi, et sis longævus super terram: et vos parentes nolite ad iracundiam provocare filios vestros; sed educate eos in disciplina et correptione Domini. Servi, obedite dominis carnalibus cum timore et tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo, non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo» (9). «Omnes denique obedite præpositis vestris, et subjacete eis (10), qui annuntiant vobis viam salutis (11): ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro

(1) *Encycl. Diuturnum*. (2) Sap. II, 25. (3) 1. Pet. II, 16.
 (4) Jud. 9. (5) Rom. XIII, 1, 2. (6) 1. Pet. II, 13, 16.
 (7) Id. III, 1, 6. (8) Ephes. V. 23, 24. (9) Ephes. VI, 1 ad 6.
 (10) Hebr. XIII, 17. (11) Act. XVI, 17,

animabus vestris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, et non gementes: hoc enim non expedit vobis» (1).

III. His divinis verbis innixi, eaque explanantes animarum pastores moneant gregem suum, ex Dei mandato auctoritati parendum esse semper, nisi contraria legi Dei, et Ecclesiæ vices ejus gerentis, præcipiantur; tunc enim obedire Deo potius quam hominibus oportet (2). In memoriam omnium vertant, omnia mala, quæ mundum obruunt, ex una Adæ inobedientia originem duxisse, nec sanari posse nisi per obedientiam, quæ ordinem parit, pacem tuetur, hominis felicitatem, quantum ejus conditio patitur, etiam in hac vita gignit; pax enim est tranquillitas ordinis (3), dum e contra ex auctoritatis contemptu oriuntur contempiones, seditiones, iræ, tumultus, et rerum omnium perturbationes. Exemplum illis exhibeant Unigeniti Filii Dei, qui, homo factus, subditus erat parentibus (4), et Patri obediens usque ad mortem crucis, propter quod et Deus exaltavit illum (5).

IV. Et quoniam proverbium est: «Adolescens juxta viam suam, etiam cum senuerit non recedet ab ea» (6), «et bonum est viro cum portaverit jugum ab adolescentia sua» (7), omni studio curetur a parentibus, a magistris, et ab animarum pastoribus, spiritum christianæ obedientiæ et humilitatis, qui spiritus est Christi, pueros imbueri; nam qui ab ineunte ætate parentibus carnalibus et spiritualibus obedire non didicerit, multo minus ecclesiasticæ, civilique auctoritati in posterum obtemperabit, atque ipsius Dei præcepta perfacile contemnet, æternamque sibi ruinam præparabit.

TITULUS V.

DE FESTORUM DIERUM SANCTIFICATIONE

Deus, qui terram dedit filiis hominum (8), ne officiorum adorationis, gratitudinis, obedientiæ et orationis erga Creatorem et Dominum memoria oblitteraret, unum diem constituit, quo speciali modo ipsum religiosissime colerent, et externis signis venerationem, quam in animo gerunt, ostenderent. Hoc adumbravit, dum benedixit diei septimo in quo requievit ab omni opere quod patrarat (9). Postea vero aper-tissimis verbis locutus est populo suo, cui per Moysen legem dedit, dicens: «Memento ut diem sabbati sanctifices. Septimo autem die,

(1) Hebr. XIII, 17. (2) Act. V, 20.
 (3) S. Aug. *De Civit. Dei* Lib. XIX, cap. 13. (4) Luc. II, 51.
 (5) Philip. II, 8, 9. (6) Prov. XXII, 6. (7) Thren. III, 27.
 (8) Psalm. CXIII, 16. (9) Gen. II, 3.